

USTAWA
z dnia 25 maja 2001 r.

Opracowano na pod-
stawie: Dz.U. z 2001
r. Nr 89, poz. 967

o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Ustawa określa odpowiedzialność majątkową żołnierzy za szkody wyrządzone przez nich, wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych, w mieniu Skarbu Państwa znajdującym się w dyspozycji komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej oraz jednostek organizacyjnych podporządkowanych albo nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, zwanych dalej „jednostkami organizacyjnymi”.
2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, do odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za szkody wyrządzone przez nich wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z zastrzeżeniem art. 17 ust. 1.

Art. 2.

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) żołnierzu - należy przez to rozumieć żołnierza w czynnej służbie wojskowej, o którym mowa w ustawie z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55, Nr 28, poz. 153, Nr 106, poz. 678, Nr 107, poz. 688, Nr 117, poz. 753, Nr 121, poz. 770, Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 162, poz. 1117, z 1999 r. Nr 1, poz. 7 oraz z 2001 r. Nr 85, poz. 925 i Nr 88, poz. 961) oraz w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16, Nr 40, poz. 174, Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 43, poz. 165, z 1996 r. Nr 7, poz. 44, Nr 10, poz. 56, Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 6, poz. 31, Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 495, Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 146, poz. 961, Nr 162, poz. 1114 i 1126, z 1999 r. Nr 50, poz. 500, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 109, poz. 1156 oraz z 2001 r. Nr 48, poz. 506, Nr 81, poz. 877, Nr 85, poz. 925 i Nr 88, poz. 961),
- 2) uposażeniu przysługującym żołnierzowi - należy przez to rozumieć uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym należne żołnierzowi w

dniu wyrządzenia szkody, o którym mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy (Dz.U. z 1992 r. Nr 5, poz. 18, z 1995 r. Nr 4, poz. 17 i Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 7, poz. 44 i Nr 139, poz. 647, z 1997 r. Nr 80, poz. 496, Nr 106, poz. 678 i Nr 141, poz. 943 i 944, z 1999 r. Nr 50, poz. 500 i Nr 110, poz. 1255 oraz z 2001 r. Nr 81, poz. 877 i Nr 85, poz. 925), po odliczeniu składki na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe, określonej w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych jeśli żołnierz podlega temu ubezpieczeniu,

- 3) właściwym organie jednostki organizacyjnej - należy przez to rozumieć dowódcę (szefa, komendanta, dyrektora, kierownika, rektora) jednostki organizacyjnej, spełniającej funkcję organu zaopatrującego w mienie.

Rozdział 2

Zasady odpowiedzialności majątkowej żołnierza

Art. 3.

Żołnierz, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych ze swojej winy wyrządził szkodę w mieniu, o którym mowa w art. 1 ust. 1, ponosi odpowiedzialność majątkową w granicach rzeczywistej straty i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda.

Art. 4.

Właściwy organ jednostki organizacyjnej jest obowiązany wykazać okoliczności uzasadniające odpowiedzialność majątkową żołnierza oraz wysokość wyrządzonej szkody.

Art. 5.

Żołnierz nie ponosi odpowiedzialności majątkowej za szkodę:

- 1) w takim zakresie, w jakim jednostka organizacyjna albo inna osoba przyczyniła się do powstania szkody lub jej zwiększenia,
- 2) wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka.

Art. 6.

W razie wyrządzenia szkody przez kilku żołnierzy, każdy z nich ponosi odpowiedzialność majątkową za część szkody, stosownie do przyczynienia się do niej i stopnia winy. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie stopnia przyczynienia się poszczególnych żołnierzy do powstania szkody lub stopnia ich winy, odpowiadają oni w częściach równych.

Art. 7.

Żołnierz odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną nieumyślnie jest obowiązany do zapłaty odszkodowania w wysokości rzeczywistej straty, jednak odszkodowanie nie może przewyższać kwoty trzymiesięcznego uposażenia przysługującego żołnierzowi.

Art. 8.

Jeżeli naprawienie szkody wyrządzonej nieumyślnie następuje na podstawie ugody między właściwym organem jednostki organizacyjnej, a żołnierzem, który wyrządził szkodę, wysokość odszkodowania może być obniżona, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności stopnia winy żołnierza i jego dotychczasowego stosunku do obowiązków służbowych.

Art. 9.

Jeżeli żołnierz wyrządził szkodę umyślnie, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

Art. 10.

1. W razie wyrządzenia szkody osobie trzeciej przez żołnierza przy wykonywaniu obowiązków służbowych, obowiązany do naprawienia tej szkody jest Skarb Państwa, reprezentowany przez jednostkę organizacyjną, spełniającą funkcję organu zaopatrującego w mienie jednostkę organizacyjną, w której żołnierz pełnił służbę w chwili wyrządzenia szkody.
2. Żołnierz ponosi odpowiedzialność majątkową przewidzianą w przepisach ustawy wobec Skarbu Państwa reprezentowanego przez jednostkę organizacyjną, która naprawiła szkodę.

Rozdział 3**Odpowiedzialność majątkowa za szkodę wyrządzoną w mieniu powierzonym żołnierzowi****Art. 11.**

1. Żołnierz odpowiada, w granicach określonych w art. 3, za szkodę w mieniu powierzonym mu z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się, zwanym dalej „mieniem powierzonym”.
2. Żołnierz może uwolnić się od odpowiedzialności majątkowej za szkodę w mieniu powierzonym, jeżeli wykaże, że powstała ona z przyczyn od niego niezależnych, a w szczególności wskutek niezapewnienia przez jednostkę organizacyjną warunków umożliwiających prawidłowe zabezpieczenie powierzonego mienia.

Art. 12.

1. Żołnierze mogą przyjąć wspólną odpowiedzialność majątkową za mienie łącznie im powierzone. Podstawą łącznego powierzenia mienia jest umowa o wspólnej odpowiedzialności majątkowej zawarta, pod rygorem nieważności, w formie pisemnej przez żołnierzy z właściwym organem jednostki organizacyjnej, w dyspozycji której znajduje się powierzone mienie.
2. Żołnierze ponoszący wspólną odpowiedzialność majątkową odpowiadają w częściach określonych w umowie, a jeżeli umowa nie określa tych części - w częściach równych.

3. W razie ustalenia, że szkoda w całości albo w części została spowodowana przez niektórych żołnierzy, za całość szkody albo za stosowną jej część odpowiadają tylko żołnierze będący sprawcami szkody.

Art. 13.

Do odpowiedzialności majątkowej, określonej w art. 11 i 12, stosuje się odpowiednio przepisy art. 5, 8 i 9.

Art. 14.

1. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb powierzania żołnierzom mienia, o którym mowa w art. 11 ust. 1, uwzględniając w szczególności rodzaje mienia, które może być powierzone żołnierzowi, oraz terminy związane z jego przekazywaniem i zwrotem jednostce organizacyjnej.
2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb łącznego powierzania żołnierzom mienia, o którym mowa w art. 12 ust. 1, jak również szczegółowe warunki i tryb zawierania i rozwiązywania umowy o wspólnej odpowiedzialności majątkowej żołnierzy oraz wzór tej umowy. Rozporządzenie to powinno w szczególności określać rodzaje mienia, które może być łącznie powierzane żołnierzom oraz warunki wspólnej odpowiedzialności za szkodę w mieniu powierzonym łącznie żołnierzom, przy uwzględnieniu kwalifikacji tych żołnierzy i wykonywanych przez nich funkcji, z jednoczesnym wykluczeniem przypadków ich podległości służbowej.

Rozdział 4

Dochodzenie roszczeń o odszkodowanie

Art. 15.

1. Właściwy organ jednostki organizacyjnej, po stwierdzeniu szkody i ustaleniu jej wysokości, wzywa żołnierza do dobrowolnej zapłaty odszkodowania w określonym terminie lub złożenia pisemnego zobowiązania do zapłaty odszkodowania.
2. Jeżeli sprawcą szkody jest dowódca (szef, komendant, dyrektor, kierownik, rektor) jednostki organizacyjnej, czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje jego bezpośredni przełożony.
3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) sposób i tryb stwierdzania szkody i ustalania jej wysokości,
 - 2) wzór pisemnego zobowiązania żołnierza do zapłaty odszkodowania.

Rozporządzenie to powinno w szczególności określać sposób przeprowadzania postępowania wyjaśniającego powstanie szkody oraz okoliczności uwzględniane przy ustalaniu jej wysokości; wzór zobowiązania żołnierza powinien wskazywać rodzaj szkody i wysokość odszkodowania, termin jego zapłaty oraz zawierać uprzedzenie o skutkach niedotrzymania zobowiązania.

Art. 16.

1. Właściwy organ wojskowy, na wniosek żołnierza będącego sprawcą szkody, może w całości lub w części umorzyć należność stanowiącą odszkodowanie, odroczyć lub rozłożyć na raty jej spłatę, jeżeli przemawia za tym szczególna sytuacja materialna lub rodzinna żołnierza oraz pozwala na to uzasadniony interes poszkodowanej jednostki organizacyjnej.
2. Umorzenie należności, którą stanowi odszkodowanie oraz odroczenie lub rozłożenie na raty spłaty należności, następuje w drodze umowy zawartej między właściwym organem wojskowym a żołnierzem.
3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, organy wojskowe właściwe, w zależności od wysokości odszkodowania, do zawierania umów w sprawie odraczania, rozkładania na raty lub umarzania spłaty odszkodowań, z uwzględnieniem przepisów o finansach publicznych oraz struktury organizacyjnej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 17.

1. Do przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przez żołnierza stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 2, przepisy działu czternastego Kodeksu pracy.
2. W razie wyrządzenia przez żołnierza szkody osobie trzeciej, termin przedawnienia biegnie od dnia zaspokojenia roszczenia tej osoby przez Skarb Państwa.

Art. 18.

Spory dotyczące odpowiedzialności majątkowej żołnierzy rozpoznają sądy pracy oraz sądy pracy i ubezpieczeń społecznych.

Rozdział 5**Przepisy przejściowe i końcowe****Art. 19.**

Do spraw o odszkodowanie wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, chyba że zostanie zawarta ugoda.

Art. 20.

1. Traci moc dekret z dnia 5 października 1955 r. o odpowiedzialności materialnej żołnierzy za szkody wyrządzone jednostce wojskowej (Dz.U. Nr 40, poz. 247, z 1967 r. Nr 44, poz. 220, z 1974 r. Nr 24, poz. 142 i z 1999 r. Nr 53, poz. 548).
2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, zachowują moc przepisy dotychczas obowiązujące, jeżeli nie są z nią sprzeczne, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 21.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.